

Notat

Kirkeministeriet

Talepapir for kirkeministeren til brug for besvarelse af samrådspørgsmål G (vedr. sikring af præsters forkyndelsesfrihed, når de undsiger islam) – samråd den 20. januar 2021, kl. 15.45-17.00 i Kirkeudvalget

Dato: 18. januar 2021

Akt nr. 141262

Sagsbehandler
Rasmus Paaske Larsen

Samrådsspørgsmål F – besvares af justitsministeren

Vil justitsministeren redegøre for, hvordan ministeren vil sikre, at præster, der missionerer blandt muslimer og dermed modsiger islam, ikke udsættes for overfald eller lignende?

Samrådsspørgsmål G – besvares af kirkeministeren

Vil kirkeministeren redegøre for, hvordan ministeren vil sikre præsters forkyndelsesfrihed, når de undsiger islam?

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Marie Krarup (DF).

Samrådsspørgsmål F besvares af justitsministeren.

Samrådsspørgsmål G besvares af kirkeministeren.

Talepapir (det talte ord gælder)

Side 2

Akt nr. 141262

[Indledning]

- Tak for ordet og for lejligheden til at besvare spørgsmålet.
- Indledningsvis gør jeg opmærksom på, at jeg vil forholde mig generelt til den rejste problemstilling, og ikke til eventuelt aktuelle sager.
- Det skyldes, at jeg ikke ønsker, at der skal herske tvivl om min eller Kirkeministeriets habilitet, hvis en konkret sag senere skal behandles i Kirkeministeriet.
- Dernæst vil jeg gerne sige, at der i dag ikke er noget til hinder for, at folkekirkens præster som led i deres forkyndelse kan give klart udtryk for, at der naturligvis er forskelle mellem folkekirken og andre religioner, herunder islam.
- Nu bruger spørgeren jo begrebet ”præsters forkyndelsesfrihed”, så jeg vil gerne begynde med at uddybe, hvad det begreb egentlig dækker over.
- Og til slut vil jeg kort komme ind på, hvad vi ved om vold eller trusler om vold mod præster.

[Hvad forstås ved ”forkyndelsesfrihed”?]

- Ordet ”forkyndelsesfrihed” optræder af og til i debatter om præsters ytringer – typisk i forbindelse med debatter om det nærmere indhold af en præsts prædiken.

- Ofte bruges ordet til at pointere, at en præst har vidtstrakt frihed til selv at bestemme over sin forkyndelse, uden indblanding fra andre.
- Og det har præsten da også.
- I den forbindelse henvises fra tid til anden til bestemmelsen i menighedsrådslovens § 37 som lyder sådan her:
 - *"Præsten er i udøvelsen af sine pastorale forpligtelser, herunder sin forkyndelse, sin sjælesorg og sin undervisning, uafhængig af menighedsrådet"*.
- Betydningen af § 37 er bl.a., at et menighedsråd ikke kan give præsten bindende anvisninger om, hvad præsten skal – eller ikke skal – sige i sin forkyndelse, f.eks. i sine prædikener.
- I den forstand kan man godt sige, at menighedsrådsloven er med til at sikre præstens forkyndelsesfrihed.
- Men bestemmelsen i menighedsrådslovens § 37 indebærer ikke, at præsten har fuldstændigt frit slag til at sige hvad som helst i sin forkyndelse.

[Forkyndelsen er bundet af folkekirkens bekendelsesgrundlag]

- I den juridiske litteratur bruger man nogle gange betegnelsen "forkyndelsesbinding" i tillæg til eller i stedet for "forkyndelsesfrihed".

- Præsten er jo – man fristes til at sige ”naturligvis” – bundet af folkekirkenes bekendelsesgrundlag i sin forkyndelse.
- Her vil jeg gerne understrege, at det selvfølgelig ikke indebærer en tilsidesættelse af bekendelsesgrundlaget, hvis en præst betoner forskelle mellem folkekirken og andre trossamfund, eller hvis præsten missionerer blandt folk med en anden tro, eller hvis præsten modtager personer i menigheden, som f.eks. er konverteret til folkekirken fra en anden religion.

[Danske Lov og tjenestemandsløven]

- Ud over bindingen til folkekirkenes bekendelsesgrundlag, gælder der også andre rammer for præstens forkyndelse.
- Præsten må f.eks. ikke anvende prædikestolen som en form for politisk talerstol, hvorfra man uimodsagt kan propagandere sin egen personlige politiske holdning.
- Bestemmelserne om, hvad en præst skal og ikke må gøre i sine prædikener bygger på meget gamle regler, helt tilbage fra Danske Lov fra 1683. Danske Lovs bestemmelser gælder fortsat og sætter rammer for indholdet af præstens prædikener.
- Det følger bl.a. af Danske Lov, at præsten i sin prædiken skal udlægge de forordnede tekster, og at præsten skal

tilpasse sin prædiken, så tilhørerne bliver i stand til at forstå den.

- Desuden siger Danske Lov bl.a., at præstens prædiken ikke må håne f.eks. navngivne personer eller tale hadefuldt om mennesker, der bekender sig til en anden tro.
- Præsten er i øvrigt – både i sine prædikener og i sin øvrige adfærd i og uden for tjenesten – forpligtet af den almindelige dekorum-bestemmelse i tjenestemandslovens § 10.
- Dekorum-bestemmelsen indebærer, at præsten samvittighedsfuldt skal *”overholde de regler, der gælder for hans stilling, og såvel i som uden for tjenesten vise sig værdig til den agtelse og tillid, som stillingen kræver”*.

[Tilsynet med præsterne]

- Det er den tilsynsførende biskop som inden for sit stift, og med bistand fra provsterne, løbende fører tilsyn med, at præsternes forkyndelse holder sig inden for disse rammer.
- I praksis sker det for eksempel ved, at biskoppen under et visitatsbesøg overværer præstens prædiken, eller hvis biskoppen som arbejdsgiverrepræsentant modtager og behandler en klage over en præsts prædiken eller lignende.

- Om en præst har bragt sig på kant med f.eks. Danske Lov eller dekorum-bestemmelsen i tjenestemandslovens § 10, beror i første instans på biskoppens konkrete vurdering af den pågældende sags samlede oplysninger.
- I praksis ser reglerne dog ikke ud til at medføre nærværdige problemer for præsterne i forbindelse med deres forkyndelse.
- Kirkeministeriet modtager således kun sjældent sager om, hvorvidt en præst i sin forkyndelse har handlet i strid med de omtalte regler.

[Præsters sikkerhed mod vold]

- Som justitsministeren også var inde på, er det en kerneopgave for politiet, at sikre borgernes tryghed og sikkerhed.
- Kirkeministeriet har ikke nogen statistik over vold eller trusler om vold mod præster.
- Men i de få situationer Kirkeministeriet har hørt om, hvor præster har været udsat for ubehagelige oplevelser, har det oftest haft karakter af chikane eller lignende, der ikke udspringer af præsternes forkyndelse.
- Sidste år var der imidlertid en række angreb i udlandet, som var rettet mod trossamfund. På den baggrund var Kirkeministeriet og PET i indbyrdes kontakt.
- Det var ved den lejlighed ikke PET's opfattelse, at der forelå en specifik trussel mod folkekirken.

- Det er heller ikke Kirkeministeriets indtryk, at der i folkekirken er en udbredt oplevelse af at befinde sig i risiko for at blive ramt af sådanne hændelser.
- Alligevel kan det jo tænkes, at man lokalt oplever noget, som giver anledning til utryghed eller frygt for angreb.
- PET's Forebyggende Afdeling har derfor oplyst, at de i så fald stiller sig til rådighed for et dialogmøde eller et trygheds- og sikkerhedskursus.
- Kirkeministeriet har orienteret biskopperne om PET's tilbud, så biskopperne kan videreformidle det, hvis de i en konkret situation skønner det formålstjenligt.

[Afslutning]

- Så hvis man skal opsummere, så har folkekirkenes præster udstrakt forkyndelsesfrihed, så længe de holder sig til folkekirkenes bekendelsesgrundlag.
- De er kun bundet af de meget brede rammer, som bestemmelserne i Danske Lov og deorum-bestemmelsen sætter.
- Menighedsrådet kan heller ikke bestemme, hvad præsten skal eller ikke skal sige i sin forkyndelse, f.eks. i sine prædikener.
- De meget få klagesager over præsters forkyndelse tegner et billede af, at forkyndelsesfriheden ikke i praksis giver anledning til problemer og tvivl.

- Jeg mener derfor samlet set både, at folkekirkens præster har en vidtstrakt frihed i deres forkyndelse. Og at vi har kompetente myndigheder som politiet og PET, der kan beskytte dem, hvis der er behov for det.